

Nr 16.

Av herr **Ewerlöf m. fl.**, om avdrag till bidrag till svenska stadsförbundet.

Till svenska stadsförbundet har under ett antal år utgått statsbidrag för verksamheten inom dess finansråd. Förbundets styrelse har också hemställt om motsvarande anslag för budgetåret 1940/41 med samma belopp som under innevarande budgetår eller 4,000 kronor. Under sjunde huvudtiteln, sid. 66, uttalar departementschefen emellertid, att "med hänsyn till nuvarande statsfinansiella läge" bidraget i fråga icke bör utgå "för nästa budgetår" och erinrar, att bidrag icke heller utgått under budgetåren 1933/34—1935/36.

Det må nämnas, att statsbidrag för finansrådet icke heller var upptaget i statsverkspropositionen till 1936 års riksdag, men att bidrag då tillkom efter motioner i riksdagens båda kamrar (se motion nr 24 i F. K.), till vilka fogats en underdånig framställning om bidrag, som tidigare avlåtit av stadsförbundets styrelse. Beträffande tillkomsten av finansrådet, dess verksamhet och statens bidrag må i huvudsak hänvisas till dessa handlingar. Här skola endast vissa väsentligare fakta understrykas.

Finansrådet tillkom 1918 i samförstånd med statsmakterna och från förbundets sida uppställdes därvid uttryckligen statsbidrag såsom en förutsättning för denna nya gren av förbundets verksamhet. Beloppen för statsbidragen, de budgetår sådana överhuvud utgått, ha växlat från ett maximum på 12,000 till ett minimum på 2,000 kronor. Regelmässigt ha avslag eller nedsättningar av beloppet motiverats med finansiella skäl. När anslaget efter ovan nämnda uppehåll ånyo, efter motion i ärendet, började utgå, hade statsutskottet i sitt tillstyrkande av motionen uttalat, att "finansrådets verksamhet enligt utskottets uppfattning är av den betydelse för det allmänna, att den bör understödjas av staten, i den mån det statsfinansiella läget så tillåter".

Ehuru hänsyn till omfattningen av verksamheten inom finansrådet således icke synes ha dikterat statsmakternas ställningstagande i fråga om bidragets beviljande, må i förbigående dock anmärkas, att till rådet under 1939 remitterades inalles 445 ärenden, därav åtskilliga fondbildningsärenden. Inalles har rådet efter sin tillkomst 1918 t. o. m. 1939 behandlat något över 4,000 diarietörda ärenden. Därtill kommer emellertid en betydande verksamhet av konsulterande natur i kommunala lånespörsmål, såväl i förbundets tidsskrift som i förbundsbyråns fortlöpande verksamhet. Av betydande indirekt nytta för den kommunala låneprövningen torde också vara de åtgärder, som från stadsförbundets sida vidtagits genom utarbetandet av ett enhetligt budget- och bokföringssystem för städerna, vilket år från år kommit till ökad

användning, och genom anställandet av en konsulent i dylika frågor till förbundsmedlemmarnas disposition även för anlitan­de på ort och ställe.

Då det gäller att bedöma, när det statsfinansiella läget må anses böra utesluta statsbidrag till finansrådet, må erinras, att meningarna under den föregående krisen på denna punkt vid ett tillfälle varit delade. För budget­året 1932/33 ville statens organisationsnämnd fullständigt slopa anslaget, men i stället skedde en beskärning av detsamma från 4,000 till 2,000 kronor. När anslaget sedermera slopades, hade reservanter inom statsutskottet sökt rädda detsamma under framhållande, att överenskommelse träffats mellan statsmakterna och förbundet om finansieringen av rådets verksamhet och att en sakkunnig prövning av låneärendena på annan väg säkerligen skulle dra större kostnader. Under debatten i ärendet ansåg en talare, att "rådet till tre fjärdedelar arbetade för statens räkning". Det har också inom riksdagen framhållits, att frånvaron av finansrådet med nödvändighet påkallat ytter­ligare arbetskrafter för låneprövningen inom departementet. Man har således vägt mot varandra behovet av lättnader i budgeten å ena sidan och skälighets- och lämplighetssynpunkter för fortsatt stöd å den andra. Så synes böra ske även nu.

Just nu mer än tidigare synes för övrigt värdet av samarbetet mellan stat och kommun på detta område påkalla särskilt beaktande. Den kommunala lånepolitiken måste genom förhållandenas makt ägnas särskild uppmärksamhet i dessa dagar. Sakkunniga ha också utsetts att inom finansdeparte­mentet utreda hithörande frågor, och bland dem är rådet även representerat. Samarbete pågår ständigt mellan rådet och finansdepartementet, vars före­dragande i kommunala låneärenden tillika deltar i rådets sammanträden. I en för låneprövningen särskilt vanskelig tid torde detta samarbete mellan staten och kommunerna få anses vara av alldeles särskild betydelse för staten själv.

Den fråga, det här gäller att bedöma, är knappast den, om kostnaderna för finansrådet i nuvarande läge alltfort skola bäras av staten och stadsför­bundet gemensamt eller i sin helhet vältras över på förbundet. Det avgörande synes vara, om verksamhetens bibehållande i sin nuvarande omfattning är ett önskemål *ur det allmännas synpunkt* eller icke. Riksdagen har vid olika tillfällen förklarat att så är fallet. Några möjligheter att i besparingssyfte beskära verksamheten synas icke föreligga. Skall rådet kunna göra den av­sedda nyttan, torde någon nedskärning av verksamheten icke vara möjlig.

Redan nu bär stadsförbundet det väsentligaste av kostnaderna. Statsbi­draget motsvarar endast den ersättning, som för närvarande utgår till en särskild föredragande. De *direkta* utgifterna för finansrådet äro i stadsför­bundets budget 1940 beräknade till 8,800 kronor. I denna summa ingå emel­lertid inga utgifter för lokaler, expeditionen, utarbetande och tryckning i för­bundets tidskrift av översikter över lånepraxis m. m.

Ett överflyttande till förbundets budget av ytterligare utgifter till en för det allmänna betydelsefull verksamhet måste för förbundet medföra icke obetydliga svårigheter. Förbundets omkostnader stegras alltjämt. Nya verksamhetsområden öppnas. Icke minst under krisår ställas stora anspråk på förbundets budget. Det ter sig för förbundet då självfallet föga önskvärt att just i ett sådant läge behöva belasta sin budget med utgifter, som förbundet, efter vad ovan visats med allt fog, förutsatt även i fortsättningen böra vila på staten och som förbundet därför ej heller tagit i beräkning vid bestämmandet av sin medlemsavgift för år 1940.

Ett studium av årets statsverksproposition ger vid handen, att understöd från statens sida alltjämt förutsättes till åtskilligt frivilligt arbete på det kommunala området, som ansetts även i nuvarande läge böra, om stundom i något reducerad omfattning, få räkna med anslag. Med tillfredsställelse finna kommunalmännen, att sådant stöd alltjämt föreslås för sammanslutningar på fattigvårdens, brandväsendets och andra områden av kommunal verksamhet. Så mycket mer förvånande måste det då synas dem, att just en verksamhet, som inletts och under ett par decennier bedrivits i intimt samarbete med staten, skulle ställas i en klass för sig i avseende å statens stöd.

Med stöd av vad sålunda anförts få undertecknade vördsamt hemställa,

att riksdagen måtte såsom bidrag till svenska stadsförbundet för uppehållande av verksamheten inom dess finansråd i riksstaten för budgetåret 1940/41 upptaga ett extra anslag på 4,000 kronor.

Stockholm den 17 januari 1940.

K. G. Ewerlöf.

Fredrik Ström.

Ivar Öman.

Knut Petersson.

Gustaf Velander.

C. P. Wahlmark.

Edwin Berling.

L. Franzon.